

The Odyssey / Одіссея

КУПИТИ

Про книгу

Це один із найвідоміших творів світової літератури, епічна історія про мандри, втрати й повернення додому. Після падіння Трої Одиссей долає море, небезпеки та волю богів, аби знову побачити рідну Ітаку, дружину Пенелопу й сина Телемаха.

Давньогрецька «Одіссея» була написана віршами, але в нашій книзі вона подана прозою. Поділ на пісні збережено, однак сам текст читається як жива й зрозуміла оповідь. Такий формат робить давню історію про мандри Одиссея доступнішою для сучасного читача. Англійська частина подана за класичним прозовим перекладом Семюела Батлера, опублікованим 1900 року.

CONTENTS

SONG I. THE GODS IN COUNCIL — MINERVA'S VISIT TO ITHACA — THE CHALLENGE FROM TELEMACHUS TO THE SUITORS	10
SONG II. ASSEMBLY OF THE PEOPLE OF ITHACA — SPEECHES OF TELEMACHUS AND OF THE SUITORS — TELEMACHUS MAKES HIS PREPARATIONS AND STARTS FOR PYLOS WITH MINERVA DISGUISED AS MENTOR.....	28
SONG III. TELEMACHUS VISITS NESTOR AT PYLOS	46
SONG IV. THE VISIT TO KING MENELAUS, WHO TELLS HIS STORY — MEANWHILE THE SUITORS IN ITHACA PLOT AGAINST TELEMACHUS	66
SONG V. CALYPSO — ULYSSES REACHES SCHERIA ON A RAFT	98
SONG VI. THE MEETING BETWEEN NAUSICAA AND ULYSSES	118
SONG VII. RECEPTION OF ULYSSES AT THE PALACE OF KING ALCINOUS	132
SONG VIII. BANQUET IN THE HOUSE OF ALCINOUS — THE GAMES	146
SONG IX. ULYSSES DECLARES HIS NAME AND BEGINS HIS STORY	170
SONG X. THE VISIT TO AEOLUS — ULYSSES ESCAPES FROM THE CYCLOPS — HE IS ENTERTAINED BY CIRCE	194
SONG XI. ULYSSES GOES TO THE HOUSE OF HADES	216
SONG XII. THE SIRENS — SCYLLA AND CHARYBDIS — THE CATTLE OF THE SUN.....	240
SONG XIII. ULYSSES LEAVES SCHERIA AND RETURNS TO ITHACA.....	258
SONG XIV. ULYSSES IN THE HUT WITH EUMAEUS	276
SONG XV. MINERVA SUMMONS TELEMACHUS HOME FROM LACEDAEMON.	298
SONG XVI. ULYSSES REVEALS HIMSELF TO TELEMACHUS	320
SONG XVII. ULYSSES RETURNS TO HIS OWN HOME.....	338
SONG XVIII. THE FIGHT WITH IRUS — ULYSSES WARNS AMPHINOMUS — PENELOPE GETS PRESENTS FROM THE SUITORS —THE BRAZIER — ULYSSES REBUKES EURYMACHUS.....	362
SONG XIX. TELEMACHUS AND ULYSSES REMOVE THE ARMOUR — ULYSSES INTERVIEWS PENELOPE — EURYCLEA WASHES HIS FEET AND RECOGNISES THE SCAR ON HIS LEG — PENELOPE TELLS HER DREAM TO ULYSSES	380
SONG XX. ULYSSES CANNOT SLEEP — PENELOPE'S PRAYER TO DIANA — THE TWO SIGNS FROM HEAVEN — EUMAEUS AND PHILOETIUS ARRIVE — THE SUITORS DINE — THEOCLYMENUS FORETELLS DISASTER.....	404
SONG XXI. THE TRIAL OF THE AXES, DURING WHICH ULYSSES REVEALS HIMSELF TO EUMAEUS AND PHILOETIUS.....	420
SONG XXII. THE KILLING OF THE SUITORS — THE MAIDS WHO HAVE MISCONDUCTED THEMSELVES ARE MADE TO CLEANSE THE CLOISTERS	

ЗМІСТ

ПІСНЯ I. НАРАДА БОГІВ — АФІНА ВІДВІДУЄ ІТАКУ — ТЕЛЕМАХ КИДАЄ ВИКЛИК ЗАЛИЦЯЛЬНИКАМ	11
ПІСНЯ II. ЗБОРИ ІТАКІЙЦІВ — ПРОМОВИ ТЕЛЕМАХА Й ЗАЛИЦЯЛЬНИКІВ — ТЕЛЕМАХ ГОТУЄТЬСЯ ДО ПОДОРОЖІ ТА ВИРУШАЄ З АФІНОЮ ДО ПІЛОСА В ОБРАЗІ МЕНТОРА.....	29
ПІСНЯ III. ТЕЛЕМАХ ВІДВІДУЄ НЕСТОРА В ПІЛОСІ.....	47
ПІСНЯ IV. ВІДВІДИНИ ЦАРЯ МЕНЕЛАЯ, ЯКИЙ РОЗПОВІДАЄ СВОЮ ІСТОРІЮ — ТИМ ЧАСОМ ЗАЛИЦЯЛЬНИКИ НА ІТАЦІ ЗМОВЛЯЮТЬСЯ ПРОТИ ТЕЛЕМАХА	67
ПІСНЯ V. КАЛІПСО — ОДІСSEЙ ДІСТАЄТЬСЯ СХЕРІЇ НА ПЛОТІ	99
ПІСНЯ VI. ЗУСТРІЧ НАВСІКАЇ ТА ОДІСSEЯ.....	119
ПІСНЯ VII. ПРИЙОМ ОДІСSEЯ В ПАЛАЦІ ЦАРЯ АЛКІНОЯ	133
ПІСНЯ VIII. БЕНКЕТ У ДОМІ АЛКІНОЯ — ЗМАГАННЯ	147
ПІСНЯ IX. ОДІСSEЙ НАЗИВАЄ СВОЄ ІМ'Я Й ПОЧИНАЄ СВОЮ РОЗПОВІДЬ	171
ПІСНЯ X. ВІДВІДИНИ ЕОЛА — ВТЕЧА ОДІСSEЯ ВІД ЦИКЛОПА — ЙОГО ПРИЙМАЄ ЦІРЦЕЯ.....	195
ПІСНЯ XI. ОДІСSEЙ ВИРУШАЄ ДО ОСЕЛІ АІДА	217
ПІСНЯ XII. СИРЕНИ — СЦІЛЛА Й ХАРИБДА — СТАДА БОГА СОНЦЯ	241
ПІСНЯ XIII. ОДІСSEЙ ПОКИДАЄ СХЕРІЮ Й ПОВЕРТАЄТЬСЯ ДО ІТАКИ .	259
ПІСНЯ XIV. ОДІСSEЙ У ХАТИНІ ЕВМЕЯ	277
ПІСНЯ XV. АФІНА КЛИЧЕ ТЕЛЕМАХА ДОДОМУ З ЛАКЕДЕМОНУ	299
ПІСНЯ XVI. ОДІСSEЙ ВІДКРИВАЄТЬСЯ ТЕЛЕМАХОВІ.....	321
ПІСНЯ XVII. ОДІСSEЙ ПОВЕРТАЄТЬСЯ ДО ВЛАСНОГО ДОМУ.....	339
ПІСНЯ XVIII. БІЙ З ІРОМ — ОДІСSEЙ ЗАСТЕРІГАЄ АМФІНОМА — ПЕНЕЛОПА ОТРИМУЄ ПОДАРУНКИ ВІД ЗАЛИЦЯЛЬНИКІВ — ЖАРОВНІ — ОДІСSEЙ ДОКОРЯЄ ЕВРІМАХОВІ.....	363
ПІСНЯ XIX. ТЕЛЕМАХ ТА ОДІСSEЙ ЗНИМАЮТЬ ОБЛАДУНКИ — ОДІСSEЙ РОЗМОВЛЯЄ З ПЕНЕЛОПОЮ — ЕВРІКЛЕЯ МІЄ ЙОМУ НОГИ Й УПІЗНАЄ ШРАМ — ПЕНЕЛОПА РОЗПОВІДАЄ СВІЙ СОН.....	381
ПІСНЯ XX. ОДІСSEЙ НЕ МОЖЕ ЗАСНУТИ — МОЛИТВА ПЕНЕЛОПИ ДО АРТЕМІДИ — ДВА НЕБЕСНІ ЗНАМЕННЯ — ПРИБУВАЮТЬ ЕВРІМЕЙ І ФІЛОЙТІЙ — БЕНКЕТ ЗАЛИЦЯЛЬНИКІВ — ПРОРОЦТВО ФЕОКЛІМЕНА..	405
ПІСНЯ XXI. ВИПРОБУВАННЯ СОКИРАМИ; ОДІСSEЙ ВІДКРИВАЄТЬСЯ ЕВРІМЕЄВІ ТА ФІЛОЙТІЄВІ.....	421
ПІСНЯ XXII. ЗНИЩЕННЯ ЗАЛИЦЯЛЬНИКІВ — НЕВІРНИХ СЛУЖНИЦЬ ЗМУШУЮТЬ ОЧИСТИТИ ГАЛЕРЕЇ, А ПОТІМ ВІШАЮТЬ	439

AND ARE THEN HANGED	438
SONG XXIII. PENELOPE EVENTUALLY RECOGNISES HER HUSBAND — EARLY IN THE MORNING ULYSSES, TELEMACHUS, EUMAEUS, AND PHILOETIUS LEAVE THE TOWN	458
SONG XXIV. THE GHOSTS OF THE SUITORS IN HADES — ULYSSES AND HIS MEN GO TO THE HOUSE OF LAERTES — MINERVA CONCLUDES A PEACE.....	474
NOTES	496

ПІСНЯ XXIII. ПЕНЕЛОПА НАРЕШТІ ВПІЗНАЄ ЧОЛОВІКА — ВРАНЦІ ОДІССЕЙ, ТЕЛЕМАХ, ЕВРІМЕЙ І ФІЛОЙТІЙ ПОКИДАЮТЬ МІСТО	459
ПІСНЯ XXIV. ТІНІ ЗАЛИЦЯЛЬНИКІВ В АЇДІ — ОДІССЕЙ І ЙОГО ЛЮДИ ЙДУТЬ ДО ЛАЕРТА — АФІНА ВСТАНОВЛЮЄ МИР НА ІТАЦІ	475
НОТАТКИ	497

SONG I. THE GODS IN COUNCIL — MINERVA'S VISIT TO ITHACA — THE CHALLENGE FROM TELEMACHUS TO THE SUITORS

Tell me, O Muse, of that ingenious hero who travelled far and wide after he had sacked the famous town of Troy. Many cities did he visit, and many were the nations with whose manners and customs he was acquainted; moreover he suffered much by sea while trying to save his own life and bring his men safely home; but do what he might he could not save his men, for they perished through their own sheer folly in eating the cattle of the Sun-god Hyperion; so the god prevented them from ever reaching home. Tell me, too, about all these things, oh daughter of Jove, from whatsoever source you may know them.

So now all who escaped death in battle or by shipwreck had got safely home except Ulysses, and he, though he was longing to return to his wife and country, was detained by the goddess Calypso, who had got him into a large cave and wanted to marry him. But as years went by, there came a time when the gods settled that he should go back to Ithaca; even then, however, when he was among his own people, his troubles were not yet over; nevertheless all the gods had now begun to pity him except Neptune, who still persecuted him without ceasing and would not let him get home.

Now Neptune had gone off to the Ethiopians, who are at the world's end, and lie in two halves, the one looking West and the other East. He had gone there to accept a hecatomb of sheep and oxen, and was enjoying himself at his festival; but the other gods met in the house of Olympian Jove, and the sire of gods and men spoke first. At that moment he was thinking of Aegisthus, who had been killed by Agamemnon's son Orestes; so he said to the other gods:

"See now, how men lay blame upon us gods for what is after all nothing but their own folly. Look at Aegisthus; he must needs make love to Agamemnon's wife unrighteously and then kill Agamemnon, though he knew it would be the death of him; for I sent Mercury to warn him not to do either of these things, inasmuch as Orestes would be sure to take his revenge when he grew up and wanted to return home. Mercury told him this in all good will but he would not listen, and now he has paid for everything in full."

Then Minerva said, "Father, son of Saturn, King of kings, it served

ПІСНЯ І. НАРАДА БОГІВ — АФІНА ВІДВІДУЄ ІТАКУ — ТЕЛЕМАХ КИДАЄ ВИКЛИК ЗАЛИЦІЯЛЬНИКАМ

Розкажи мені, о Музо, про того винахідливого героя, який мандрував далеко й широко після того, як зруйнував славетне місто Трою. Багато міст він відвідав і пізнав нориви та звичаї багатьох народів; до того ж чимало настраждався на морі, намагаючись урятувати власне життя й щасливо повернути додому своїх людей; та хоч як він старався, врятувати їх не зміг, бо вони загинули через власне безумство, з'ївши худобу бога Сонця Гіперіона; тож бог не дав їм повернутися додому. Розкажи мені й про все це, о дочко Зевса, хоч би звідки тобі все це було відомо.

Тож усі, хто уникнув смерті в бою чи під час кораблетрощі, уже щасливо повернулися додому, крім Одиссея; його, хоч він і прагнув повернутися до дружини й вітчизни, затримувала богиня Каліпсо, яка оселила його у великій печері й хотіла вийти за нього заміж. Та роки минали, і настав час, коли боги вирішили, що він має повернутися на Ітаку; проте навіть тоді, опинившись серед своїх, він іще не позбувся лиха; однак тепер усі боги почали його жаліти, крім Посейдона, який і далі невпинно переслідував його й не дозволяв дістатися додому.

Тим часом Посейдон подався до ефіопів, які живуть на краю світу й поділяються на дві частини: одна дивиться на захід, а друга — на схід. Він вирушив туди прийняти гекатомбу з овець та волів і тепер тішився святковою учтою; інші ж боги зібралися в оселі олімпійського Зевса, і першим заговорив батько богів і людей. Саме тієї миті він думав про Егіста, якого вбив Орест, син Агамемнона, і тому сказав іншим богам:

— Погляньте лишень, як люди звинувачують нас, богів, у тому, що є лише наслідком їхньої власної нерозважності. Візьміть Егіста: йому конче треба було беззаконно зійтися з дружиною Агамемнона, а тоді вбити самого Агамемнона, хоча він знав, що це обернеться його власною смертю; адже я послав Гермеса застерегти його не робити ні того, ні другого, бо, коли Орест виросте й забажає повернутися додому, він неодмінно помститься. Гермес попереджав його з найкращих намірів, та він не послухався і тепер сповна за все заплатив.

Тоді Афіна сказала: — Батьку, сину Кроноса, царю над царями,

КУПИТИ